

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštne stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šesterostopno peti vrsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 2 kr. — Rokopisi se ne vračajo.

Po volilnih shodih.

Zadovoljnim srcem sta končala vrsto napovedanih volilnih shodov gospoda državna poslanca dr. Gregorčič in grof Alfred Coronini. Kar sta pri teh prilikah doživela, videla in slišala, bode jima z ene strani v veliko tolažbo, z druge pa v spodbudo na daljni poti njiju političnega delovanja.

Svečani, da, sijajni sprejemi in vsestranski dokazi zaupanja in soglasja, kakoršnih nista pričakovala, podali so jima neoporečen dokaz, da s svojim delovanjem nista nič drugega nego zvesta tolmača mislij in želj svojih volilcev. Spoznala sta z nova, da volilci so ž njima v tistem idealnem soglasju, kakoršno mora vladati med ljudstvom in njegovimi zastopniki, ako hočemo, da ima beseda poslančeva pravo veljavo na merodajnih mestih. Ti shodi so podali na vse strani dokaz, da volilci in njih poslanca so enih mislij, enih nazorov, enih teženj. In ta dokaz jima bo najboljša opora v nadaljni borbi za vsestranski — dušni in gmotni — blagor svojih volilcev.

Pri teh shodih sta se dalje uverila, kakó krasno soglasje vlada večinoma med častito duhovščino ter med duhovskim in svetnim razumnštvom, ki složno, roko v roki, delujeta za blagor svojega naroda. Videla sta, kakó ljudstvo čisla in visoko ceni tiste duhovske in svetne razumnike, ki složno delujejo za blaginjo naroda, kakó se tesno oklepa vseh onih, ki imajo srce in dlan, besedo in dejanje za splošno korist brez postranskih nakan.

Namen teh shodov je bil dvojen. V prvi vrsti sta hotela poslanca volilcem pojasniti sedanji politični položaj ter svoje stališče proti njemu — in razložiti volilcem razna gospodarska, narodna in druga uprašanja, ki so na dnevnem redu. V drugi vrsti je bil pa njih namen, da neposredno izvesta iz ust volilcev raznovrstne želje in potrebe, o katerih se takó poučita na svoje oči, da jima bo mogoče uspešneje delovati za njih izpolnitev.

Kakó sta svoje volilce poučila o političnem položaju in o raznih sočasnih uprašanjih, naj sodijo volilci sami. Vendar moramo javno priznati, da na vseh shodih izkazano jima zaupanje je osvedočilo, da gg. volilci soglašajo z njih postopanjem, kolikor se tiče splošnega položaja, kakor tudi posamičnih uprašanj, ki so bila ali ki so še danes na dnevnem redu.

Kar se tiče pa drugega namena teh volilnih shodov, moramo priznati, da gg. volilci so svoja poslanca kar iznenadili, takó nepričakovano dobro, uzorno in lepó so jima ga izpolnili.

Volilci! Vi ste svojima poslancema v izbranih besedah in lepih oblikah naznanjali želje in potrebe svojih okrajev, da sta o marsičem se le zdaj dobila popolnejše sliko; doznala sta marsikaj, česar poprej nista vedela, kajti težko je človeku, poznati vse podrobnosti, vse potrebe katere dežele, naj bo ta še takó majhna.

Ali prav zató, ker so jima volilci vse lepó razložili, bosta mogla svoje delovanje razširiti tudi na te želje in potrebe. Kakor sta zatrdila volilcem že pri shodih, takó bosta tudi delala, da zastavita vso svojo moč in delo v dosego narodovih teženj. Vse se jima ne posreči; ali zavest bosta imela, da sta izpolnila svojo dolžnost.

Volilci! Slišali ste na shodih svoja

poslanca iz izrekli ste jima neomejeno zaupanje, ki jima bo najveljavnejša opora v nadaljni borbi za Vašo dušno in gmotno blaginjo; ali pri tem še ne smete ostati! Zató se obračamo do Vas z nujno in iskreno prošnjo: Podpirajte svoja poslanca vselej in povsod, kjer se pokaže potreba; spomnite se pogosto njih pojasnil in priporočil, katere sta Vam dala pri shodih; delajte po njih — in potem se uresniči nad nami zlati rek: „Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal!“

Od Bilj do Kobarida razlegal se je klic po tesnejšem združenju v domači hiši. Prihajal je iz src rodoljubov, vnetih za časno in večno blaginjo naroda. Bil je posebno obušesa poslanca dr. Gregorčiča, kateremu se je skazovalo v tem oziru veliko zaupanje. — Tudi mi želimo na skupnih načelih, katera sta naša poslanca opetovano izjavljala in poudarjala, — uzajemno delovanje — z bratsko prizanesljivostjo, kjer ni slabe volje — ter s priznavanjem prostosti, kjer so različni nazori ali poti dovoljeni. — Naša lista sta pripravljena, poštovati želje, ki so se izražale in se še izražajo v namen, da bi se združenje pospešilo, in upamo, da rodoljubi nas bodo v tem podpirali. Treba pa, da rojaki, ki so znani pri zunanjih listih, uplivajo na to, da se ne bo od zunaj podiralo, kar doma s trudom zidamo. — Prepričani smo, da po ogromni večini smo doma že združeni in da nam manjka le javen, krepak izraz proti nasprotnim trditvam.

Tak izraz naj bo naše nadaljno uzajemno delovanje.

Kmetijske razmere na Kanalskem.

(Govoril pri volilnem shodu v Kanalu
g. Mih. Zega, nadč. v Kanalu).

Preblagorodni gospodje poslanci! Spodbujevalne besede in želje, izražene v Vašem sporočilu, osrčila sta me, da Vam tukaj nekoliko bolj obširno spregovorim o kmetijskih razmerah našega okraja nego sem bil prvotno namenjen ter tako pokažem in opišem njegovo gmotno stanje in dodam konečno nekatere prošnje in želje, da jih blagovolite, cenjeni gospodje poslanci, premotriti in delati na pristojnem mestu na to, da se našemu kmetu zboljša gmotno stanje. Naš kanalski okraj leži takorekoč v sredi med planinsko pokrajino in dolinsko nižavo. Na severu okrožuje ga tolminski sodnijski okraj, kateremu je glavni vir blagostanja živinoreja, na jugu pa meji na prekrasna Brda, ki, po širokem svetu, žalibog, le premalo znana, rodé obilo zlate kapljice, in dalje potem na goriško raván, na vzhodu pa ga pozdravlja trnovski gozd. Jednake njegovemu geografičnemu položaju so tudi njegove klimatične razmere, kajti dobro je znana našemu okraju goriška poletna vročina kakor tudi zavita mrzla tolminska burja. Gledé na te razmere ne morejo se tedaj naši kmetovalci pečati izključljivo le z živinorejo, ali vinorejo itd., ampak pečati se morajo, ako hočejo izhajati, z vsemi strokami kmetijstva. Da Vam torej, častiti gospodje poslanci, podam majhno kmetijsko sliko našega okraja, izpregovorim naj o vsaki točki nekoliko besed.

I. Živinoreja.

Ne govoril bi resnice, ako bi hotel trditi, da nima naš okraj lepe živine; nasprotno, priznati mora vsakdo, ki ga natančneje pozna,

da se tú nahaja mnogo jako lepe živine; s tem je pa ob enem tudi povedano, da ni vsa lepa in dobra in da bi mogel in moral naš okraj rediti mnogo, mnogo več in same lepe živine. Da ni temu takó, krivi so razni uzroki. Glavni uzrok, iz katerega izvirajo vsi drugi, so, kakor drugod, že dolgo časa zaporedoma se vrsteče slabe letine. Za časa nekdanjih vedno dobrih letin, v katerih niso vedeli posestniki o nikakih nakladah k davkom, ko so bile vsadkanje potrebe jako majhne ostajal je denar, skupljen za pridelke, ves doma v varni skrinji; „novi čas“ pa je prinesel celo vrsto novih davkov, novih, doslej nepoznatih navad, razvad, potreb in — redne slabe letine. Ni se torej čuditi, ako so posestniki, posebno pa taki, ki niso razumeli in hoteli, v oči sileči se nadlogi, narediti „križ čez usta“, zabredli polagoma v vedno večje dolgove. Ti so jih pa neizprosno silili, da so začeli malo po malem prodajati za vsako ceno, kar so mogli ugrešiti. Prišel je na vrsto najpred gozd, a ko je tega začelo primanjkovati, pa seno, in žalibog, se je ta nad vse škodljiva razvada prišla tudi takih posestnikov, ktere ni sila trla. Malokateri pa, ki je vozil in še vozi seno v Gorico, pomislil je, da pelje z vsakim vozom sená svojo srečo od hiše, in da posestniku, ki prodaja svojo krmo, uteče malo po malem tudi rep za repom iz hleva, a skozi vrata in okna sili mu potem revščina v hišo. Zaradi tega pa vidimo, da redé naši posestniki povprečno za polovico menj živine nego pred leti. Svetoval sem nekda priateljskemu posestniku, naj v slučaju, da postane kedaj župan, naloži vsakemu, ki pelje voz sena v Gorico, sebi pa v dvojni meri, kazni 5 gld., ne vem pa, je li to zvršil, najbrže ne.

Veliki dolgovi, splošna zadolženost, izvirajoča iz poleg navedenih uzrokov tudi iz nepremišljeno obečanih velikih dót, to je ona móra, ki stiska iz našega posestnika zadnji groš! Vam, gospodje poslanci, bi se lasjé zježili, ako bi pregledali našim posestnikom srce — zemljiško knjigo! Toda tudi te móre bi se zadolženec rešil, ko bi je sem ter tja ne spremljevala neusmiljenost, trdosrčnost posameznih, hvala Bogu le jako redkih, upnikov, kojim bi se še poljski žid včasih čudil. Vendar mi je o tem opomniti, da, hvala Bogu, ni ta „čednost“ vzrastla na domačih naših tleh, marveč, da jo je vpeljal v deželo pred mnogimi leti mož, priselši k nam prazen in gol iz tujine.

Naša živinoreja boleha pa še z druge strani. Marsikakemu izmed naših živinorejcev se oko zasolzi, videčemu krasna goveda, katera gonijo vedno kar tropoma skozi Kanal v Gorico iz tolminskega okraja. Želi si imeti takih, toda denara ni za nakup, doma si jih pa prirediti ne more, ker manjka mu podlaga, manjkajo namreč dobri — plemenski biki. Navadno obdržé posamezniki v ta namen junčice, koje prično spuščati koj po prvem letu starosti in to — o rednem spuščanju ni govora — tja do 2½ — 3 let. Kakšen postane zarod, si je lahko misliti. Sem ter tja se vendar dobé lepi biki, ali ti ne služijo lastniku v namen, da bi povzdignil živinorejo z njimi, marveč, da bi mu z vednim skakanjem donašali kar največ mogoče dohodkov. Zaradi tega pa mora posestnik gnati kravo 2 do trikrat, da se mu ubreji in ni čudo — kajti pride jih na pojedinega bika 200—300 pa tudi več krav — ako jih ostane toliko jalovih. In zarod? Malo se dobi telet, ki dosežejo v četrtem tednu star cent teže. Neki

natančen opazovalec krstil je vso našo tako živino, primerjajoč jo z ono drugih okrajev, z ne prečastnim pridevkom: „kebri“, in ne povsem neopravičeno. In vendar pripisuje se vsa taka revna živinčotoreja le ubogemu posestniku na rovaš, njemu, ki bi rad in pre-rad redil lepo živino, pa ne more do nje — ker je siromak, od vseh zapuščen. Slavna naša c. kr. kmetijska družba hotela je pred nekaj leti, prepričavši se o tej pomanjkljivosti naše živinoreje, pomagati našim posestnikom z brezplačnim podeljevanjem zlahtnih plemenskih bikov, toda dotični njeni pooblaščenec ukrenil jo je zelo slabo; kajti poznal ni naših razmer, niti se je oziral na željo ljudstva, marveč — ker tudi jezika ni razumel — odločil je za naš okraj vsem nepriljubljeno in ne ugajajoče cikasto beljansko plemo mesto n. pr. štajarskega sivca. Namen slavne kmetijske družbe bil je jako plemenit, toda v to delujoči organi niso bili pravi in pomoč ostala je brezuspešna.

Našim približno jednake razmere v živinoreji vladale so tudi na bližnjem Kranjskem. Tudi tam je delila kmetijska družba leto za letom obilno zlahtnih plemenskih bikov med posestnike z istim namenom kakor pri nas in vendar je bil napredek le jako pičel in neznamen. Konečno je vzel vso stvar v roke slavni deželni zbor in sklenil modro postavo o živinoreji; in pred kakimi 14 dnevi sporočal je predsednik kmetijske družbe občenemu zboru, da se je živina že do sedaj zdatno zboljšala, če tudi je ta postava še le dve leti v veljavi. Zaradi tega pa Vam, blagorodni gospodje poslanci, izrekam željo, da blagovolite v povzdigo naše živinoreje delovati na to, da tudi naš deželni zbor sklene jednako postavo, kakor jo že ima Kranjska, da se namreč določi na vsakih 100 krav jednega plemenskega bika in njega rabo tako natančno določi, kakor tam. Bodite uverjeni, gospodje poslanci, da bodo potem podpore, katere nam nakloni visoka vlada, slavni deželni zbor in slavna c. kr. kmet. družba po Vašem priporočilu obrodile obilo sadu.

Jako važna stvar za živinorejca je živinska sol. Ker so bile pa v tem oziru že na drugih volilnih shodih stavljene interelacije, katerim se tudi mi pridružujemo, razodenem le na kratko želji naših posestnikov v tem oziru:

1. Zaloga živinske soli naj bi bila v Gorici, kjer bi jo lahko vsak živinorejec poljubno kupoval in to vsled vsakratne nakaznice od strani županstva, kakor je to v navadi v bližnji Italiji, ali

2. pa, naj visoka vlada zniža ceno bele soli za toliko, da ne bode treba več pripravljati živinske. (Konec prih.)

Goriške novice.

Mons. Lovro Rutar, vodja na Sv. Gori, je nevarno zbolel in se zdravi v goriški bolnišnici. Vsako rodoljubno srce mora le moliti k Vsemogočnemu, da bi temu odličnemu rodoljubu in uzornemu duhovniku zopet podelil dragoceno zdravje.

Mons. Andr. Marušič se je letos poslovil od zavoda, kateremu je posvetil vse svoje življenje. Pri zadnji sv. maši je imel do učencev zadnji govor v slovó, ki je obelodanjen v posebni brošuri. V eni prihodnjih števil spregovorimo kaj več o dolgoletnem učiteljevanju in delovanju tega zaslužnega in odličnega rojaka.

„Slogini“ zavodi in otroški vrti v Pevmi, Podgori in Ločniku so končali šolsko leto s konečnimi skušnjami. O teh zavodih bomo kaj več poročali v eni prihodnjih števil.

Naše nove učiteljice. Minolo sredo so končali na tuk. c. kr. učiteljsku izpiti zrelosti, ki so trajali jeden teden. Slovenskih kan-

didatinj (domačih gojenk) je bilo 13,* laških domačih 14, tujih (večinoma iz Trsta) pa 9. Vse kandidatnje se prestale izpit, in sicer 4 Slovenske in 3 Italijanke z odliko. Slovenske odličnjake so gospodične: Hanel Marija (iz Trsta), Potočnik Angela (iz Ljubljane) Premrou Milena (iz Gorice) in Sajè Matilda (iz Št. Jerneja na Dolenjskem). Ostale slov. maturantnje so bile gospodične: Bavedek Mar. (iz Vel. Lašič), Eppich Mar. (iz Kamnika), Erjavc Ljudm. (iz Gorice), Garlatti Virg. (iz Kanala), Jošt Silv. (iz Maribora), Kattinig Mar. (iz Gorice), Komac Kar. (iz Bolca), Kutiansky Mar. (z Mal. Lošinja) in Vodopivec Em. (iz Gorice). Naše Slovenke so se pridno bavile tudi z neobveznimi predmeti; 3 gospodične so usposobljene za stroške zabaviteljice (Italijank nobena), 6 je izpitanih iz gluho-nemstva, 3 iz italijanske, 1 iz hrvaščine, 1 za klavir in 7 je usposobljenih tudi za nemške ljudske sole.

Pred maturo so bili pa izpiti za učiteljice ženskih ročnih del (povoljno dovršile so vse 4 oglašene s slov. uč. jezikom) iz za slov. otroška zabavišča (4 gospodične Slovenke usposobljene — jedna: gospodična Avsec Marija s Kranjskega z odliko — jedna padla za dva meseca).

Našim gospodičnam želimo blagoslova božjega na težavnemu polju nar. posvete.

„Goriški Sokol“ si je omislil novo obleko po predpisih „Sokolske zveze“. — Ako bo le mogoče, pojde deputacija „Goriškega Sokola“ (kakih 10 do 12 Sokolov) že v novi obleki k slovesnemu ustanovitvenemu „Postojnskega Sokola“ 5. avgusta. — Pri tej priliki bo sloveča jama slovesno razsvetljena. „Celjski Sokol“ priredi v Postojno poseben vlak. Od vseh strani bo veliko ljudstva.

Nemci na goriški gimnaziji. — V šolskem letnem poročilu je naznanjeno, da je obiskovalo zavod 56 Nemcev. Zdi se, da to število je preveliko. Pripoveduje se nam, da n. pr. v VI. razredu je en sam Nemec Nussbaumer Herman, a za Nemca sta zapisana dva. Kdo je drugi? — Ako ima neki Müller nemško ime, zaradi tega se ni Nemec. — Prosimo vse tiste, katerim so znane razmere v posamičnih razredih, da nam naznajo imena pravih Nemcev. Za kaj bomo rabili te podatke, ni težko uganiti.

Dvojna mera. — Za neobhodno potrebne šole za slovenske otroke nimajo denarja, za nepotrebne laške ga je pa vselej dosti. Zdaj so sklenili, ustanoviti na dekliški ljudski šoli v ulici sv. Ivana še sedmi razred za — 22 učenk. Takó se razmeta denar, tudi slovenski denar, za nepotrebne šole! Radovedni smo, ali deželni šolski svet dovoli ustanovitev tega razreda in — ali pusti zopetno otvoritev tistih dveh novih šol, ki ste bile prepovedani že lani.

Burke uganjajo. — Mons. Jordan je sklical 8. t. m. volilni shod nekje v Furlaniji. To je bilo „Corrierovim“ židom gotovo dobro znano, a v kljub temu je „Corr.“ hudomušno pisaril, da mons. Jordan se je udeležil volilnega shoda — smejajte se! — v Kanalu. Mons. Jordan je seveda hitel zatrjevati, da ta trditev ni resnična, na kar je „Corriere“ „resnici na ljubo“ potrdil, da

*) Vse te je pa naš laški bratec s Travnika ju-naški pogoltnil; govorec namreč v zadnjem listu o gojenkah IV. leta sploh, zamolčal je vse Slovenke. Op. stavčeva.

Jordana ni bilo v Kanalu, ker ne more biti na dveh krajih h kratu.

Ločnik je spadal v prejšnjih časih pod gradiščanski okraj. V novjšem času so ga pa priklopili k goriškemu. — Zdaj je starašinstvo podalo prošnjo na namestništvo, da bi županijo ločniško zopet priklopili k gradiščanskemu okraju. Ločniški „patriotje“, katere vodi Luigi Peterini „na vozičku“, se nadejajo, da potem bi lože pohrustali tamošnje Slovence. Smešno! Saj Gradišče ni še pod Italijo!

Za nas Slovence bi bilo res še bolje, ako bi Ločnik spadal pod Gradišče. S tem bi bila iz goriškega okraja izločena jedina po večini furlanska županija in glavarstvo bi obsegalo izključno slovenske občine, enako pa tudi okrajno sodišče. In to okoliščino bi Slovenci gotovo znali porabiti!

Hujskarije. — K zadnji notici pod tem naslovom dodamo naj danes še to le:

14. t. m. je ljubljanski lekar g. Piccoli (Takó daleč smo torej v Ljubljani!) poslal slovenski učiteljici v slovensko Podgoro laški cenik svojih zdravil in napisal na naslov: *Piedimonte*. — Uprašamo g. Piccolija, kakó je to, da v Ljubljani vé za ta *Piedimonte*?! — Ko se je pismo v Podgori zavrnilo, je nekdo na goriški pošti čez besedo *Piedimonte* zapisal *Podgora*. Od kod si je uradnik vzel to pravico?!

Iz Renč nam poročajo neko čudno novico, katere ne smemo zamolčati: — Znano je, da naše učiteljstvo je od nekdanj vzgledno narodno, kakoršnega nima morebiti nobena druga dežela. In narod naš na Goriškem se ima veliko zahvaliti učiteljstvu za svoj duševni in narodni napredek.

Ali zadnji čas so se začele urivati na slovenske šole osebe, ki prav malo ali nič ne čutijo z narodom, med katerim iščejo edino le — kruha. Takó nekako je tudi v Renčah. Na tamošnji trirazrednici ste dve (!!!) učiteljici; ena od teh je končala vse štiri laške tečaje. Ali ker bi v Furlaniji ne dobila tako kmalu službe, vsaj takó dobre ne, kakor med Slovenci, učila se je tudi slovenski in vsled neumljive prizanesljivosti naredila tudi izpit iz slovenščine, ki ji je pomagal k službi v Renčah.

Kakó more učiteljica z italijansko vzgojo poučevati slovenske otroke? Dobro ne!

Zunaj šole daje pa ta učiteljica in zaradi nje še druga — najslabši vzgled. Med seboj govorite vedno in povsod le laški, da se še priprosto ljudstvo nad takim vedenjem pohujšuje. Ali to ni še zadosti. Ako je kje kako dekle, ki je slučajno ujelo kje nekaj laških besed, pa je nagovarjate po laško: *Buon giorno Marietta, Addio!* itd.

Kje smo? Odločno protestujemo proti takemu vedenju učiteljskih oseb na slovenski zemlji. Od okrajnega in deželnega šolskega sveta pa pričakujemo, da bo bolje pazil na notranjo vrednost oseb, katere pošilja na slovenske šole. — Tudi nekje drugod pod Čavnom imamo podoben vzgled!!

Kratek odgovor. — Nimamo ni časa ni prostora, niti ne čutimo potrebe, obširneje baviti se z goriškim dopisnikom v „Slovencu“, ki je pisal o „kapitulaciji vit. Tonklja“. Zató bomo kolikor mogoče kratki.

Kar smo mi vedno trdili, to nam je nehoté potrdil tudi dopisnik, namreč, da pri nas ni bilo načelnega razdora, marveč da eni so bili še zadovoljni z dr. T., drugi so pa želeli dr. G. Hvala lepa za to pripoznanje. Ako je pa takó, potem razdor ni bil

niti deloma načelen, kakor pravi mimogredé nekoliko niže. Deloma načelnih razdorov ne poznamo; bodisi so tu načelni ali pa nenačelni boji, srednje poti ni!

Prav nasmehnili smo se najivni trditvi, da dr. T. „v resnici niti vedel ni, kaj in kedar bode katoliški shod“. Tega ne verujemo! In glejte, dr. G. se je shoda celó udeležil, izvoljen je bil v stalno komisijo — in vendar so ropotali proti njemu...

V svoji znani konfuznosti nam je dopisnik na polna usta razodel pa še nekaj drugega, kar je vredno, da se otmé pozabljivosti. — Znano je, kakó je prav isti dopisnik ropotal v „Slovenca“ in „Prim. Listu“, da vitez Tonkli mora tožiti „Sočo“, sicer nima časti ali pa ne mara za njo. V dopisu o „kapitulaciji“ pa pravi, da se je vitez T. sam odločil za pravdo, dasi so ga prijatelji svarili. Ali čujte! V istem dopisu je povedal le nekaj vrst poprej, da nikdo ni vedel sveta, kakó bi se poravnal domači prepir, a: „Po dolgem čakanju je prišla ugodna prilika, **kojo smo takoj porabili**“. Na to pripoveduje, kakó je „Soča“ pisala o zadnjem deželnozborskem zasedanju, kar so gospodje torej takoj porabili, češ: na zatožno klop s „Sočo“! (Med seboj so tudi sklenili, da vit. T. mora izključiti slov. porotnike. Tajite, če si upate!)

Še jedno moramo otepi pozabljivosti, da bo svet vedel, kakó se upajo pisati možjé, ki bi morali najboljše vedeti, kaj uči moralka. Tam čitamo o pravdi Tonkli - „Soča“ to-le: „Tudi je bil v Gorici jeden sam glas, da nima gosp. A. Gabršček niti jednega veljavnega dokaza, kakor ga ni imel pri drugih pravih“. — Ko je dopisnik zapisal te besede, spala mu je vest trdno spanje. Vsak Slovenec vé, kaj si ima misliti o Babschevi in Travanovi pravdi, le papirnati „Slovenec“ se je vedel takó, kakor da je „Soča“ naredila B. in T. velikansko krivico. Vemo, zakaj je takó delal, a pošteno to ni! Sicer je pa vsak čitatelj, ki razmere pozna, znal prav soditi „Slov.“ postopanje.

Kar konečno kvasi o pogodbah pred notarjem, „na štiri oči“ itd. je vse le suha domišljija razgretih živcev, katere je pretresel glas o doseženi spravi. Lepi možje so to! Kar sram nas je povedati, kje se nahajajo in kaj bi morali učiti gospodje, katere je takó razburila dosežena sprava.

Ker ni prišlo do škandala pred laškimi porotniki, zato so gospodje odrekli prijateljstvo celó g. dr. T., češ, da naj le še ostane pri delu, ali brez stranke, katero mu je vzela sprava.

Na to odgovarjamo na kratko, da g. dr. T. vé tudi brez „Slovenčevega“ nemirneža, kaj mu je storiti. Dalje moramo naravnost zanikati, da tista peščica mož, ki so odpovedali dr. T. prijateljstvo vsled naše sprave, bi smela sebe smatrati za stranko! Par generalov brez vojske, ki niti na dan ne smejo, niso nikaka stranka. Prava sreča bi bila za vit. T., da bi se ga ti ljudje nikdar ne bili oklenili, kajti oni so krivi vsemu, kar ga je doletelo!

Konečno še nekaj. Dopisniku je žal za vit. T. No, tako pomilovanje je suha hinavščina. Dopisniku in njegovima pajdašema ni žal za dr. T., ampak žal jim je, ker so zgubili moža, katerega so potiskali naprej, ča so za njegovim hrbtom kovali spletke in osvete proti svojemu tovarišu in sobratu. Zdaj jim je ta hrbet odpovedal službo a nadomestila ni, — zato toliko jezne konfuznosti.

Toliko naj zadošča!

Iz kobariškega Kota nam poročajo: „Dne 11. t. m. je hudournik Bela jako narastel. Anton Špehonja, že precej star mož iz Sedla, je nesel čez ta hudournik za Potokami nekoliko „rakli“. Ko je bil na sredi, ga voda podere in nese čez 5 m. po svoji strugi. Slučajno je šel prav takrat mesar g. Franc Urbančič iz Kobarida kupovat živino. Videl je, da voda moža nese in da je mož

že popolnoma omagal. Stavil je svoje življenje v nevarnost, skočil v vodo in nesrečneža komaj iz nje privlekel. Rabil je mnogo časa, predno se je mož zavedel. Rešil ga je gotove smrti. Naj pa reče kdo, da Nadiža in nje dotoki, kateri so sami hudourniki, niso potrebni uravnave“.

Veterani bolškega okraja bodo imeli v nedeljo 22. t. m. popoldne ob 3. uri svoj letošnji občni zbor v Bolcu. Pri tem zborovanju ne bode le volitev novega odbora za bodoči dve leti, nego se ima določiti konečno tudi dan za blagoslovljanje društvene zastave. Ker je pa želeli, da bi na tisti veseli dan veteranstvo bilo zastopano v kolikor mogoče večjem številu uniformiranih veteranov, zato se bode pri občnem zboru tudi o tej točki treba baviti, zato pa želi mnoge udeležbe od veteranov in tistih, ki želijo biti. ODBOR.

Tvrška Alpi & Comp. v Vrtni ulici je opustila prodajalnico z jestvinami, katero je prevzel Orzan, nadaljevala bo pa s toliko večjo skrbnostjo izvaževanje sadja in vina.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ zavode je došlo:

Zadnjič izpuščeno: Dva birmanca v Inomostu pičli pripomoček 4 krone. — Gosp. Ant. Pečenko v Rihenbergu 5 gld. — G.čna Sofija Simčič na Trnovem 1 krono. — Gosp. Jernej Kopač v Gorici 4 krone. — „Narodna taksa“ v Ajdovščini 2 kroni.

Pri skupni večerji v rodbini Bizjakovi v Dornbergu 11. pr. m. se je zložilo 15 kron 6 vin. — Županstvo Šempas 25 gld. — Županstvo Št. Andrež 25 gld. — G.čna Jos. Lasič v Renčah poslala po volitvah nabranih 8 gld. — V Kanalu po volilnem shodu se je nabralo 19 gld. 88 kr., a č. g. Pre. Carletto je določil do okrogle svote 25 gld. — G. Josip Žorža v Škrbini nabral 2. t. m. v veseli družbi med vaškimi fanti 1 gld. 45 kr.; k temu je pripomogel g. F. Štepančič z 10 kr. — „Kotarski in Tolminski pravdarji“ dan po volilnem shodu v Bolcu 50 gld. — Srečkanje pri večerni zabavi po volilnem shodu v Bolcu pa je dalo 12 gld. — Veleč. g. J. Cumar, čast. kan. in apost. proton. v G. 6 gld. — Preč. g. dekan Hovar v Bolcu 5 gld.

Velikodušnim dobrotnikom najsrčnejša hvala!

Kakó so hitri — za slabo! — Goriska „Eco del Litorale“ ni imela prijazne besede za vse volilne shode naših poslancev. Veličastni so bili na vse strani, zato je modro molčala o njih. Ali ko je mislila, da more udariti po poslancih, se je takoj oglasila. V sredo je prinesla namreč kratko, a zato toliko perfidnejšo novico, da volilni shod v Bolcu je moral vladni komisar razpustiti vsled prevelikega vrišča, ki je nastal proti poslancema vsled interpelacij nekega volilca. „Eco“ je seveda dostavila, da „takó se govori“. Dá, tudi o Jordanovem shodu se govori marsikaj, česar pa nismo objavili. Urednik „Eco“ bi se lahko takoj prepričal, kaj je resnice na tisti govorici, ako mu je za njo mar, kajti vedeti bi moral, da take laži ne morejo biti ljube ne poslancem ne volilcem. Zato je dr. A. G. že učeraj naznanil „Corrieru“ resnico, da se laž ne bo še dalje širila, a „Ecu“ je poslal popravek v zmislu §. 19 t. m.

Taka je naša ljuba „Eco“. Kjer le more, nam deli zausnice. To je potrdil pretekli teden sam „Slovenec“, ki je dejal, da vsak Slovenec bi moral pokazati temu listu vrata. Tega mnenja smo tudi mi!

V Cerknem bodo imeli 5. avg. lepo, redko slavnost. „Narodna Čitalnica“ bo slavila svojo 25-letnico, a pri tej priliki blagoslovi novo dragoceno zastavo; Izdelujejo jo na strokovni šoli v Ljubljani iz belega damasta, zlatimi „franzami“; na eni strani bo slika sv. Cirila in Metoda z vezanim napisom: „Vse za vero, dom cesarja“; na drugi strani pa vezana lira in napis: „Narodna čitalnica v Cerknem l. 1869. in 5. avgusta l. 1894.“

Na drugem mestu smo priobčili spored teh slavnostij.

Iz Kanala: „Volilni shod, ki je bil 8 t. m. v našem lepem trgu, ostane Kanalcem še dolgo v živem spominu. Imel bo tudi plodonosen nasledek: novo sadjarsko in vinarsko društvo, ki se osnuje pod vodstvom našega gospoda nadučitelja Zega. Naši poslanci nas bodo gotovo podpirali.“

Isti gospod vežba tudi naš mešani pevski zbor, ki je zabaval tudi drage nam goste po volilnem shodu. Posebno pridne so gospodične pevke. Zato jim je tudi napil č. g. Drag. K u m a r, avški vikarij.

V Čezsoči pri Bolcu je mnogo vrbovja; zato tam že od nekaj pletejo koše in pletenice. V zadnjem času so Čezsočani začeli sami skrbeti za napredek v tej obrti in so si oskrbeli izvežbanega človeka za tako pletenje. — To je prav lepó od Čezsočanov! Zdaj, ko bo košarska šola na Žagi, bodo mogli tudi oni okoristiti si jo in tjekaj pošiljati svoje otroke. Res je tjekaj kako poldrugo uro hoda, ali to je malenkost, take šole ne morejo biti takó blizu druga pri drugi.

Iz Ajdovščine. — Podružnica sv. Cirila in Metoda za Ajdovščino in okolico bo imela prihodnjo nedeljo 22. julija občni zbor ob 4. popoldne v prostorih rokodelskega društva v Ajdovščini. — Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Polaganje računov.
4. Volitev novega odbora.
5. Volitev odposlanca k prihodnjem občnem zboru družbe sv. Cirila in Metoda.

K obilni udeležbi vabi

Načelnistvo.

Zrelostni izpiti na gimnaziji. — Ravnateljstvo nam je poslalo sledeče naznanilo:

„Podpisano ravnateljstvo jemlje si čast, gledé izida zrelostnih izpitov na tukajšnji c. k. gimnaziji, koji so se vršili dne 14., 15., 16., in 17. t. m. in kojim je predsedoval g. dež. šolski nadzornik Viktor Leschanofsky, sporočiti sledeče:

Od 19 izpraševancev je štirinajstim bila pripoznana zrelost, in sicer dvema med temi z odliko; dvema je dovoljen ponavljalni izpit iz enega samega predmeta po počitnicah; trije, med temi eden zunanji, bili so zavrnjeni.

Odliko sta dosegla: Batistič Ivan in Ličan Josip; spricevalo navadne zrelosti so dobili: Beltram Kasimir, Črnigov Henrik, Cosolo Gino, D' Adamo Avgust, Dietz Just, Gabrijelčič France, Komavec Henrik, Levpušček Josip, Niederkorn Karol, Pincherle Emil, Prezelj France in Rissdörfer Rudolf.

V Gorici dne 18. julija 1894.

GROSS

c. k. ravnatelj.

Ostala Slovenija.

Slovenske šole v Trstu. — C. kr. namestništvo je odklonilo prošnjo slovenskih starišev v mestu za ustanovitev slovenskih ljudskih šol. Namestništvo se je postavilo na povsem krivo stališče, namreč na §. 59. zakona o ustanovljanju šol, ki pravi, da se mora ustanoviti javna ljudska šola povsod, kjer biva eno uro naokoli po petletnem podprečnem računu čez 40 otrok, ki morajo čez pol milje daleč hoditi v šolo. Ker pa so kraji Rojan, Guardijela, Barkovlje itd. bliže od 4 kilometrov, zato Slovenci v mestu lahko tjekaj pošiljajo svoje otroke. (Zakaj so pa v Rojanu, v Škednju itd. ustanovili laške šole? Ako je tamkaj kaj laških otrok, bi tudi ti lahko hodili v mestne šole, kamor tudi ni nad 4 km. Evo dvojna mera!)

Ali ta razlog ne velja, ne more in ne sme veljati. Določilo v §. 59. drž. šol. zak. nikakor nima pomena, kakoršnega mu daje tržaški magistrat in namestništvo. Ta paragraf velja le tedaj, ko se ustanavlja nova šola za neko novo šolsko občino, nikakor pa ne tedaj, ako se mora v *obsegu kake že obstoječe šolske občine skrbeti za pouk pod šolsko dolžnost spadajočih otrok*. Gospoda, to je velikansk razloček, katerega opravičenost mora spoznati vsak juridični otrok.

Tu imamo torej veliko število slovenskih otrok v Trstu, ki po zakonu morajo hoditi v šolo. Ali v mejah tržaškega mesta ni takih šol, ki bi mogle sprejeti slovenske otroke in jih učiti v slovenskem jeziku. Zato mora biti tam ustanovljena slovenska šola! Pošiljati otroke čez mestno mejo v okolico, ker do najbližje šole ni 4 km. daleč, to je naravnost nesmisel. Upamo, da tržaški Slovenci bodo znali varovati svoje pravice!

Tržaška gimnazija je dala letos 20 abiturientov. Vseh osmošolcev je bilo 30, k izpitu jih je prišlo 25, a od teh jih je 5 padlo.

Iz Postojne smo naprošeni za nasledno objavo: Združena odbora „Narodne čitalnice“ in „Sokola“ v Postojni imata skrbeti z ozirom na bližajoči se slavnostni dan 5. avgusta t. l. za razreditev društev po gostilnah in na slavnostnem prostoru, da se s tem ogne običajnim pritožbam, in osobito za preskrbitev in določitev znižane vstopnine v sijajno razsvitljene postojnske jame tistim društvom, ki se slavnosti udeležiti nameravajo. — Ker so se do sedaj pač prijavila skoraj vsa sokolska društva (posebej omenjamo še hrvatskega Sokola iz Zagreba), druga narodna društva, katerih nikjer ne pogrešamo, kjer se gre za probujo naroda, pa prihod prijaviti odlašajo bolj na zadnje dni, prosimo vsa slavna narodna društva, da blagovolijo svojo udeležbo — ali korporativno ali po deputacijah s približnim številom udeležencev — — naznaniti čitalniškemu ali sokolskemu odboru v Postojni vsaj do 25. julija t. l. — Skupna odbora bodeta brez zamude po sprejetih naznanilih slavnim društvom pisмено objavila njih razreditev in znižane vstopnine za jame. Omenjamo še, da je poseben vlak iz Celja z jako znižanimi cenami že zagotovljen in da se tudi v Trstu dela na prireditve posebnega vlaka.

Odbor čitalnice in Sokola v Postojni.

Doslednost, kje si? — Iz Ljubljane: „Slovenski Narod“ je malo potipal nekega konservativnega posestnika z Dunajske ceste, ker se je izrekel proti slovenskemu napisu na svoji hiši. „Slovenec“ se je zanj potegnil, in navaja zasluge dotičnega gospoda za narodno stvar, ko so bile hude borbe z nemškutarji. Mi smo se čudili, da se je „Slovenec“ postavil na to stališče, ker je vendar sam pred par leti z vso brezobzirnostjo mahal po možu, ki se je za narod boril, ko so sedanji „Slovenčevi“ uredniki še v sami srajci letali in ima gotovo več zaslug za slovenski narod, nego dotični posestnik z dunajske ceste. Zdi se nam, da se pri „Slovencu“ le tedaj poštevajo narodne zasluge, kadar gre za kacega ožjega njegovega privrženca.

Iz tužne Benečije: „Pred dvema leti je izdihnil v Oborči svojo blago dušo znani beneški rodoljub č. g. Anton Pavša, buditelj beneških Slovencev, zadnjič kapelan v Prosnidu za Breginjem (v Kobariškem Kotu). O njem je prinesla „Soča“ obširnejši živatopis. — Štiri mesece pozneje je umrl prve-

mu stric, tudi Anton Pavša, ki je veliko let kaplanoval v Praprotnem tik avstrijske meje. Na njegovo mesto je prišel zdaj Lah, ki nič ne razume slovensko. Uboge slovenske ovčice, ki so izročene takim dušnim pastirjem! — Dne 5. t. m. je isto rodbino dohitela nova nesreča. Umrl je tretji in zadnji duhovnik iz iste hiše, brat Antonov, č. g. Alojzij Pavša v najlepši starosti. Bolehal je že od mladih let, naposled se ga je lotila sušica, ki je uničila njegovo blago življenje. V soboto 7. t. m. so ga svečano pokopali tik brata in strica na oborskem pokopališču.

Pač žalosten slučaj ne le za tužno rodbino, ki je v enem letu zgubila tri duhovnike (dva brata in strica), marveč tudi za vso nesrečno beneško Slovenijo, ki je zgubila v njih tri izvrstne svoje sinove, katerim je blago srce krepko bilo za našo zapuščeno slovensko Benečijo. Bog potolaži žalostno rodbino in se usmili beneških Slovencev, katerim privoščijo čedalje manj besede božje v edino razumljivem slovenskem jeziku!

„Edinost“ od torka pravi v uvodnem članku med drugim tudi to-le: „Spoštovani gosp. poslanec dr. Gregorčič nam je na shodu v Kanalu patrijotiskim in zares rodoin domoljubnim ponosom pokazal na pot, po kateri nam je hoditi. Pozval nas je, da se združimo v taboru, v katerega jedinega sodijo pravi Slovenci, lojalni Avstrijci in verni katoliki. Mi Primorski Slovani se pridružujemo navdušeno Gregorčičevi zastavi, zajedno pa moramo siliti svoje rojake na Kranjskem, da se pridružijo v borbi proti nemškutarski nadutosti“.

Razgled po svetu.

Izjemno stanje v Pragi se bajé kmalu odpravi. Takó želi dunajska vlada, dočim bi namestnik Thun rad še dalje vladal v senci bajonetov.

Mladočehi so si v soboto priborili zopet prav sijajno zmago. V pribramskem okraju se je namreč vršila volitev državnega poslanca, pri kateri je dobil Mladočeh König 240 glasov, Staročeh Černy pa le 48, dasi je vlada delala za zadnjega.

Na Ogerskem se začno katoličani živahneje gibati. Grof Zichy je dejal nekemu novinarju, da konservativna stranka začne z vso silo delovati na spremembo vladnega sistema. — Vlada je začela strahovito postopati proti Rumunom. Svaka sila do vremena!

Iz Bolgarske. Minolo nedeljo se je vršil v Sredcu meeting, kojega se je udeležilo več tisoč ljudi. Zborovalci so zahtevali, da vlada izpusti iz zaporov bivšega ministerskega predsednika Karavelova, katerega je dal kruti Stambulov zapreti radi sokrivde na umoru ministra Belčova. Nad 6000 ljudi se je zbralo na to pred zaporom, da prirede viharne ovacije Karavelovu. Uprav v tem slučaju kaže se vsa krutost značaja Stambulovega, kajti dognano je danes, da je bil ravno Stambulov v jako tesni zvezi z omenjenim umorom. Naročil ga je bil v ta namen, da je mogel potem sumničiti in dati obsoditi nekatere svoje nasprotnike, med temi tudi Karavelova.

V Italiji se že kaže učinek izjemnih zakonov proti anarhistom še predno so isti stopili v veljavo. Mnogo poznanih anarhistov je že izginilo iz dotičnih mest. Odšli so de-

loma v inozemstvo, deloma pa v druga italijanska mesta, da se tako odtegnejo nadzorstvu prefektore. V Milanu je policija zalotila neko zborovanje anarhistov. Med zborovalci je bilo mnogo poznanih anarhistov. Pod varstvom bajonetov odveli so jih v zapor.

Izdajatelj in urednik A. Gabršček.
Tiska „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

Andrej Jakil, tovarnar usnja v Rupih, ima svojo prodajalnico v Gorici na levem voglu s Kornja v Gosposki ulico. Usnje in podplate vseh vrst prodaja po zmernih cenah. Enako druge potrebščine za čevljarje.

Franc Bensa v ozki ulici št. 8 v Gorici, prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Franjo Jakil

tovarna kož v Rupih p. Miren in zaloga usnja v Gorici Raštel št. 9.

Novinc Franc,

mizarski mojster, ima svojo delavnico v Ozki ulici (Via Stretta) v Gorici št. 1. Priporoča se slovenskim rojakom.

Ivan Druša

na Travniku, ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Obidič

čevljar v Semeniški ulici št. 4. se priporoča Slovincem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu ima zalogo Dreherjevega piva ter žita, moke, soli in otrobij.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrijska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici. Prodaja na debelo.

Anton Fon

v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Sloginih“ učnih zavodih.

Anton Koren

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Peter Birska

gostilničar pri veliki cerkvi (Corte Caravaggia št. 4.) priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Ivan Pečenko

veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8, (poleg ljudskega vrta na desno) prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič

za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjiže za upisovanje, itd. Pisanke in risanke iz do-brega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar se slavnostno učiteljstvo še posebej opozarja.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblek. Dalje: srajce, spodnje hlače, zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vso opravo, zlate in sreberne zvezde skratka: vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Obleke po naročilih izdeluje točno in po nizki ceni.